

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Кафедра географії та методики її навчання**

**Методичні рекомендації
до виконання курсових та кваліфікаційних робіт
для студентів спеціальності
242 Туризм**

П о л т а в а – 2020

*Рекомендовано до друку вченою радою
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(протокол №1, від 28 серпня 2020 р.)*

Рецензенти:

- 1) Степаненко С.М., к. екон. н., доцент кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.
- 2) Логвин М.М., к. геогр. н., доц. кафедри туристичного та готельного бізнесу Полтавського університету економіки і торгівлі.

Методичні рекомендації до виконання курсових та кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності 242 Туризм / Уклад. Л. П. Вішнікіна, Т. А. Непокупна, А. А. Шуканова, О. А. Федій – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. – 38 с. (1,6 др. арк.).

У методичних рекомендаціях подаються поради щодо вибору теми, підготовки, оформлення й публічного захисту курсових і бакалаврських кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності 242 Туризм. Наведено методичні поради щодо написання вступу, тексту основної частини, висновків роботи та їх літературного оформлення, звертається увага на правила оформлення тексту роботи, рисунків і таблиць, оформлення додатків, складання списку використаних джерел та наведено конкретні приклади правильних формулювань та оформлень такого виду робіт.

Методичні рекомендації призначено для здобувачів вищої освіти освітнього ступеню «бакалавр» та науково-педагогічних працівників, що здійснюють керівництво курсовими і кваліфікаційними роботами.

Методичні рекомендації до виконання курсових та кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності 242 Туризм затверджені на засіданні кафедри географії та методики її навчання.

Протокол від 26 серпня 2020 року № 19.

ЗМІСТ

	ВСТУП	3
1.	ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	3
2.	ВИБІР ТЕМИ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
3.	МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	7
4.	ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ РОБОТИ, РИСУНКІВ І ТАБЛИЦЬ	12
5	ПОРАДИ ЩОДО НАПИСАННЯ ТЕКСТУ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ РОБОТИ	15
6	РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ВИСНОВКІВ РОБОТИ	16
7	РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ	17
8	РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СКЛАДАННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	18
9	ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	19
10	ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДОДАТКИ	19
		23

ВСТУП

Навчальними планами закладів вищої освіти передбачено написання студентами курсових і кваліфікаційних робіт зі спеціальності. Це допоможе студентам виробити навички самостійного вивчення навчальних дисциплін, засвоїти основні положення, висновки, закони, набути досвід самостійного накопичення знань.

Методичні рекомендації допоможуть студентам ознайомитися з вимогами до написання, оформлення, порядку захисту та оцінювання курсових і кваліфікаційних робіт.

1. ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Курсові і кваліфікаційні роботи є видом науково-дослідної роботи, який потребує від студентів уміння сформулювати тему, обрати методику дослідження, організувати і провести його, здійснити якісний і кількісний аналіз отриманих результатів, аргументувати свої висновки, оформити результати дослідження.

Керівництво курсовими і кваліфікаційними роботами здійснюється викладачами відповідної кафедри на підставі їх навчального навантаження.

До обов'язків наукового керівника входить:

– роз'яснення студентам сутності правил академічної доброчесності, попередження їх щодо наслідків використання у курсових і кваліфікаційних роботах академічного плагіату. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання;

– допомога у визначенні теми і розробці плану роботи;

– допомога у виборі методики дослідження, підборі джерел літератури і фактичного матеріалу;

– проведення систематичних консультацій із студентом з проблематики роботи;

– контроль за ходом виконання роботи відповідно до встановленого плану;

– перевірка роботи частинами та/або в цілому, підготовка письмового відгуку із зауваженнями про недоліки роботи;

– проведення захисту та оцінювання.

Написання курсової і кваліфікаційної роботи здійснюється в кілька етапів:

1. *Вибір теми.* Студентові надається право самостійно обрати наукового керівника курсової роботи із числа запропонованих кафедрою осіб науково-педагогічних працівників, а також тему курсової роботи із запропонованого переліку. Тематика курсових робіт, запропонована кафедрою, не є вичерпною. Студент може запропонувати на розгляд кафедри власну тему з обґрунтуванням актуальності її виконання. Тема курсової роботи не може повторюватися в межах потоку студентів певної спеціальності. Остаточне формулювання теми курсової роботи залишається за науковим керівником.

2. *Входження в тему.* Студент займається пошуком джерел за темою дослідження, складає список літератури.

3. *Складання плану роботи.* Визначивши коло питань і послідовність їх висвітлення в дослідженні, студент обирає методи дослідження; формулює мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, планує етапи роботи.

4. *Аналіз результатів дослідження, формулювання висновків і рекомендацій.*

Освітня програма підготовки бакалаврів у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка передбачає виконання здобувачами курсової роботи у 7-му семестрі і кваліфікаційної роботи у 8-му семестрі. Оскільки навчальним планом передбачено виконання протягом одного навчального року курсової і кваліфікаційної робіт, тому виконання цих робіт може здійснюватися за наскрізною тематикою.

Курсова робота обов'язкова для виконання студентами (форма контролю за її виконанням – диференційований залік).

Орієнтовний обсяг курсової роботи становить 20–30 сторінок.

Бакалаврська кваліфікаційна робота (БКР) – це обов'язкове самостійне дослідження, яке виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту для отримання освітнього ступеню «бакалавр» з певної спеціальності. Виконання БКР передбачає інтеграцію отриманих студентом знань та демонстрацією здатності їхнього використання у професійній діяльності за фахом, а також засвідчує належний рівень оволодіння ним загальними та спеціальними компетентностями, визначеними освітньо-професійною програмою «Туризм». Основне завдання автора кваліфікаційної роботи – довести здатність комплексно розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму і рекреації, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, що формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Орієнтовний обсяг кваліфікаційної роботи становить 50–70 сторінок.

Підготовка й оформлення курсових та кваліфікаційних робіт має багато спільних рис. При вдалому плануванні досліджень студент накопичує матеріал з обраної теми починаючи з курсової роботи і закінчуючи бакалаврською кваліфікаційною роботою.

2. ВИБІР ТЕМИ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи дає можливість студенту реалізувати себе в самостійному науковому пошуку, уточнити свої наукові інтереси.

Проблема вибору теми і наукового керівника вирішується в перші тижні нового навчального року шляхом опитування студентів. Але остаточне затвердження теми і наукового керівника відбувається на засіданні кафедри.

Якщо студент уже має стійкий науковий інтерес, то під час опитування він вказує прізвище наукового керівника, який займається дослідженням відповідної проблеми або викладає певну навчальну дисципліну. Потім студент разом з науковим керівником узгоджує орієнтовний напрям майбутньої роботи.

Етапи підготовки курсової роботи:

1) Вибір теми курсового дослідження (визначення не повністю вирішеної наукової проблеми чи її аспекту; об'єкта й предмета дослідження, його мети і завдань, складання попереднього плану майбутньої курсової роботи, ознайомлення з правилами її написання та оформлення).

2) Опрацювання літератури й джерел, необхідних для досягнення мети дослідження та уточнення плану курсової роботи.

3) Написання «чорнового» варіанту курсової роботи й подання його для перевірки науковим керівником.

4) Редагування роботи, оформлення її «чистового» варіанту.

5) Підготовка до захисту і захист курсової роботи.

Детальніше розглянемо кожен із етапів підготовки курсової роботи.

Тема дослідження обирається з урахуванням кола проблем, у дослідженні яких зацікавлені як студент, так і його науковий керівник; актуальності наукової проблеми; наявності й доступності джерел інформації.

Назва курсової роботи повинна бути, по можливості, короткою і відображати суть наукової проблеми. При необхідності, у дужках можна давати уточнюючі аспекти наукової проблеми. Наприклад: «Організація і технологія спортивної анімації (на прикладі готелів Туреччини)»; «Організація готельно-ресторанних послуг (на прикладі приморської рекреаційної зони Болгарії)»; «Водний туризм в Україні: становлення та перспективи».

Варто проконсультуватися з науковим керівником як при складанні плану роботи, так і при формулюванні об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження. У процесі дослідження студент може коригувати план курсової роботи (залежно від наявності літератури та інших джерел). Науковий керівник визначає графік консультацій з приводу виконання роботи за планом, окреслює коло джерел і вказує на місце їх знаходження; після подання студентом «чорнового» варіанту роботи вказує на помилки в ній.

Для роботи в архівах і фондах установ та організацій на бланку університету готується офіційний лист на ім'я керівника певної організації (музею, науково-дослідницької установи, підприємства тощо).

Обробка літератури й джерел, необхідних для виконання науково-дослідницької роботи, починається з опрацювання систематичних і алфавітних каталогів книг та статей, які є у бібліотеках, а також на сайтах в мережі Інтернет. Необхідно вести електронну картотеку з даними про опрацьовані джерела і літературу, яку систематизують по розділах і підрозділах, відповідно до плану роботи. Слід зберігати як у паперовому, так і в електронному вигляді повну інформацію про джерело (його повне бібліографічне описання, сторінки, з яких взятий текст тощо). Систематизація бібліографічних карток і виписок з джерел та літератури у подальшому значно полегшить роботу над текстом дослідження.

Важливо перед тим, як приступити до написання роботи з обраної вузької теми, ознайомитися із фундаментальними працями в цій галузі або міжгалузевих дослідженнях. Це необхідно для розуміння основних положень теорії та особливостей організації діяльності у туристичній індустрії.

Перед *написанням курсової роботи* слід ознайомитися з вимогами до її обсягу і структури та правилами оформлення результатів дослідження.

Загальний обсяг тексту курсової роботи становить 20–30 сторінок, надрукованих відповідно до вимог оформлення тексту (*див. їх нижче*). У цей обсяг не враховуються: список використаних джерел, додатки, ілюстрації, що займають повну сторінку.

Курсова робота виконується державною мовою.

Послідовність структурних частин курсової роботи та їх приблизний обсяг:

- титульний аркуш (*додаток А*);
- зміст (*додаток Б*);
- вступ – 2-3 стор.;
- основна частина – 13-15 стор. (*поділена на розділи, підрозділи, пункти, підпункти*);
- висновки – 3-5 стор.;
- список використаних джерел – 2 стор. (*додаток Г*);
- додатки (*при потребі*).

3. МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовують актуальність обраної теми, мету і зміст поставлених завдань, формулюють об'єкт і предмет дослідження. У вступній частині курсової роботи повинно бути кілька обов'язкових складових частин, які виділяють у тексті курсивом.

Вступ становить 2-3 сторінки друкованого тексту, який складається з таких складових.

Актуальність теми – оцінювання сучасного стану проблеми з точки зору своєчасності й соціальної значущості, відмічаючи практично розв'язані завдання, прогалини знань, що існують у цій галузі; визначення провідних підприємств та провідних вчених і фахівців цієї галузі; розкриття світових тенденцій розв'язання поставлених завдань. Студент повинен шляхом критичного аналізу наявної літератури з обраної проблематики показати, який саме аспект проблеми недостатньо вирішений; окремим абзацом чітко сформулювати основну суть наукової чи практичної проблеми, яка буде вирішуватися в курсовій роботі. Огляд виконаних раніше досліджень повинен бути критичним аналізом (хто із попередників і в яких працях раніше розглядав цю проблему; на які аспекти звернув увагу, а на які – ні; з якими положеннями й висновками цих робіт можна погодитися, а з якими – ні). Після згадки автора чи праці у квадратних дужках слід робити посилання на номер його прізвища у списку використаних джерел. Наприклад: «Проблемі використання рекреаційно-туристичних ресурсів присвячено достатньо досліджень вітчизняних вчених. Насамперед, слід згадати наукові доробки О. О. Бейдика [2], О. О. Любіцевої [31], В. І. Мацоли [40], в яких викладені основи класифікації та оцінювання цих ресурсів».

Об'єкт дослідження – це процес або явище, обране для вивчення, що породжує проблемну ситуацію. *Предмет дослідження* – те, що знаходиться в рамках, у межах об'єкту. *Об'єкт* – це та частина наукового знання, з якою має справу дослідник (студент). *Предмет* – це той аспект проблеми, досліджуючи який, пізнається цілісний об'єкт, виділяючи його головні, найсуттєвіші ознаки. Предмет дослідження найчастіше або співпадає з темою, або є близьким до

обраної теми. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Наприклад:

– тема курсової роботи «Інноваційна концепція туризму», об'єкт дослідження – туристична система як сукупність господарюючих суб'єктів, предмет дослідження – інновації в туристських організаціях;

– тема курсової роботи «Економічний розвиток і фінансування туризму», об'єкт дослідження – комплекс відносин, які виникають на ринку туристичних послуг між його учасниками, предмет дослідження – фінансово-економічні аспекти розвитку туризму;

– тема роботи «Географія інформаційних технологій у міжнародному туризмі», об'єкт дослідження – інформаційні поля, що формуються у туристичному бізнесі, предмет дослідження – географічні особливості інформаційних полів, пов'язаних із територіальною організацією туристичного бізнесу;

– тема роботи «Географія лікувального туризму в Європі», об'єкт дослідження – галузева і територіальна структура лікувального туризму в Європі на різних географічних рівнях: країновому, регіональному, локальному, предмет дослідження – територіальні відмінності розвитку лікувального туризму в Європі.

Мета роботи – це те, чого прагне досягти студент при проведенні дослідження. Як правило, її формулюють одним реченням. У цьому формулюванні вказують проблему, яка вирішується і шляхи її вирішення. Приклади формулювання мети дослідження: «виявити закономірності формування туристичних потоків ... району»; «проаналізувати чинники формування та закономірності геопросторової організації туристичних ресурсів ... області»; «розкрити сутність та доцільність розвитку сільського туризму в Україні та Полтавській області як важливої складової вирішення сучасних соціально-економічних проблем сільських територій»; «узагальнити теоретико-методичні положення та розробити практичні рекомендації щодо розвитку туризму на території », «виявити основні економіко-географічні тенденції розвитку лікувального туризму в Європі на основі аналізу регіональних моделей його територіальної організації та визначити шляхи модернізації курортних комплексів України з урахуванням закордонного досвіду», «розробити сучасну інноваційну концепцію туризму», «розробити базові принципи розвитку туризму в Україні, важливою частиною чого є формування фінансової бази туристичних сфери, та сформулювати практичні рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємств туристичної сфери» тощо. Мета дослідження знаходить відображення у назві курсової роботи.

Завдання конкретизують шлях досягнення поставленої мети і визначають, що має вирішити дослідник на цьому шляху. Завдання курсової роботи – це складові частини дослідження (окремі кроки), виконання яких зумовлює досягнення поставленої мети. Зазвичай завдання формулюють у формі їх перерахування через дефіс (або цифровою нумерацією), із застосуванням слів і словосполучень:

- усебічно вивчити ...;
- проаналізувати ...;
- розкрити сутність

- виявити закономірності...;
- обґрунтувати ...;
- розробити ...;
- показати роль

Як правило, кількість завдань відповідає кількості підрозділів дослідження; кожному завданню повинен відповідати певний висновок у кінці роботи.

Для досягнення поставленої в роботі мети подається перелік використаних методів дослідження. *Методи дослідження* – це певна послідовність підходів і операцій, котрі необхідно виконати для досягнення поставленої мети. *Методика* – це сукупність методів і прийомів здійснення будь-якого дослідження. Перераховувати застосовані методи потрібно не відірвано від змісту роботи, а коротко зазначаючи, що саме досліджувалося тим чи тим методом.

Слід зазначити, що виділяють загальнонаукові і конкретно-наукові методи дослідження. До загальнонаукових методів належать абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, системний, класифікації, експеримент.

Теоретичну та методологічну основу досліджень з туризму становлять положення сучасної економічної теорії; географічної теорії; концепція сталого розвитку; законодавчі та нормативні акти, якими регулюються правовідносини у сфері туризму.

У вступі також слід коротко зупинитися на *науковій новизні* дослідження (якщо вона є). Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано ..., удосконалено ..., дістало подальший розвиток ...). Наукова новизна має теоретичний, методичний і регіональний аспекти. Саме регіональний (краєзнавчий) аспект найчастіше становить наукову новизну курсової і кваліфікаційних робіт студентів. Окремо автор зазначає світоглядне значення проведеного дослідження.

Якщо робота має *практичне значення*, то його теж слід підкреслити (як використовуються чи можуть використовуватися результати дослідження або розроблені в ньому рекомендації). Дуже бажано підкріпити практичне значення дослідження довідками про впровадження, надрукованими на бланках організацій, куди результати дослідження були направлені для використання. Указується, на яких конференціях, зібраннях, нарадах були оприлюднені результати дослідження (якщо такі виступи автора були зроблені). Студентам бажано направляти тези доповідей з проблеми свого дослідження на наукові конференції і семінари; публікувати статті у періодичних виданнях, що враховується при оцінюванні роботи.

Необхідно звернути увагу на викладення *особистого внеску автора* у досягнення результатів дослідження. Слід підкреслити, що саме зроблено автором особисто, а що і в кого було запозичено. Запозичення – це нормальне явище для курсової роботи студента, якщо воно зроблено коректно (є посилання на опубліковані й неопубліковані джерела інформації, у тому числі – на звіти підприємств і організацій та сайти з мережі Інтернет). Прийнято виражати вдячність організаціям і окремим особам, які надали джерела інформації, що були необхідні дослідникам для досягнення мети.

У кінці вступної частини коротко обґрунтовують структуру курсової роботи (її поділ на розділи й підрозділи), указують назву й анують зміст розділів,

називають загальний обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, використаних джерел.

Основна частина курсової роботи складається з двох-трьох розділів та оформлюється відповідно до плану курсової роботи. Вона має включати характеристику сучасного стану проблеми, опис нормативно-правової бази, погляди різних авторів на цю проблему, позитивні та негативні сторони проблеми. Кожний розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу та підрозділу формують короткі висновки.

Перший розділ курсової роботи за змістом є *теоретичним*. У ньому подається загальна характеристика проблеми, яка вивчається на міжнародному рівні, в Україні та в окремих її регіонах. У теоретичній частині роботи здійснюється аналіз літератури з проблеми, яка досліджується. Його можна подати під назвами: «Розвиток ідеї...», «Теоретичні засади...», «Наукові основи...», «Розвиток уявлень про...», «Становлення та розвиток...» та ін.

Другий розділ курсової роботи є *практичним*. Зміст цього розділу повинен включати характеристику турів, що пропонуються туроператорами країни, яку студент досліджує; або характеристику туристичних послуг, що надає підприємство – об'єкт дослідження; або практичні аспекти використання рекреаційно-туристичних ресурсів. На основі таких даних студент робить аналіз переваг існуючих турів і, виходячи із цього, комбінує декілька схожих турів в один, оптимізуючи витрати ресурсів за визначеними критеріями (тривалість, витрати, ціна тощо), виходячи з потреб споживачів цих туристських продуктів.

Висновки, що наводяться в окремому розділі курсової роботи, є стислим викладенням підсумків проведеної студентом роботи.

Текст висновків може поділятися на пункти. Обсяг висновків не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

У висновках коротко формують результати, отримані у процесі роботи, викладають основні наукові та практичні результати дослідження, аргументуючи їх кількісними та якісними показниками. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження і виконання конкретних поставлених завдань. Залежно від теми у висновках також формуються рекомендації щодо вирішення досліджуваної проблеми. У цілому висновки повинні давати відповіді на такі запитання: Навіщо зроблено це дослідження? Що зроблено? Чому отримані такі результати? Як можна пояснити той чи той факт? До яких висновків прийшов автор?

Список використаних джерел, на які є посилання в основній частині, наводять у кінці тексту роботи, починаючи з нової сторінки (не менше 25 джерел).

Найбільш доцільним є спосіб розміщення літературних джерел, коли прізвища авторів і назви (якщо автор незазначений) розміщуються за алфавітом. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка в алфавітному порядку авторів та назв праць, спочатку видання українською мовою, потім — іноземними.

До цього списку включаються закони та інші нормативно-правові акти, монографії, збірники наукових праць, їх складові частини, статті, посібники, підручники, тези доповідей, дисертації, автореферати дисертацій тощо.

Відомості про літературу, яка включена до списку, необхідно давати відповідно до вимог державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних

даних видавництв.

Приклади оформлення бібліографічного опису використаних джерел див. у Додатку Д.

Додатки. У додатках містяться дослідницькі матеріали (анкети, договори, проекти, бізнес-плани тощо), таблиці і графіки, фотографії тощо.

Додатки нумеруються, продовжуючи нумерацію після списку літератури, але їх обсяг не включається у обов'язкову кількість сторінок курсової роботи.

ЛІТЕРАТУРНЕ ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Особливу увагу при написанні наукової роботи потрібно звертати на мову та стиль викладу матеріалу. Для вираження логічних залежностей в мові є спеціальні функціонально-лексичні особливості наукового стилю:

засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (**спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже, таким чином** та ін.);

заперечення (**проте, тим часом, але, тоді як, тим не менше, аж ніяк**);

причинно-наслідкові відношення (**таким чином, тому, завдяки цьому, внаслідок цього, крім того, до того ж**);

перехід від однієї думки до іншої (**раніше ніж перейти до..., звернімося до..., розгляньмо..., зупинимося на..., розглянувши, перейдемо до..., необхідно зупинитися на..., необхідно розглянути...**);

підсумок, висновок (**отже, таким чином, на закінчення зазначимо, все сказане дає змогу зробити висновок..., підсумовуючи, слід сказати...**);

засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники (**даний, той, такий, названий, вказаний** та ін.);

визначення логічних зв'язків між частинами висловлювань (**можна навести результати..., як показав аналіз..., на підставі отриманих даних..., підсумовуючи сказане..., звідси випливає, що...** та ін.).

Дієслово і дієслівні форми несуть у тексті особливе інформаційне навантаження. Автори наукових праць звичайно пишуть **«проблема, яка розглядається»**, а не **«проблема, яка розглянута»**.

У науковій мові поширені вказівні займенники **«цей», «той», «такий»**. Вони не тільки конкретизують предмет, а й визначають логічні зв'язки між частинами висловлювання (наприклад, **«ці дані служать достатньою підставою для висновку...»**).

Займенники **«щось», «дещо», «що-небудь»** через неконкретність їх значення в тексті, як правило, **не використовуються**.

У науковій роботі використовують такі сполучники підрядності **«завдяки тому, що», «тоді як», «тому що», «замість того, щоб», «з огляду на те, що», «зважаючи на те, що», «внаслідок того, що», «після того, як», «в той час, як»** та ін. Особливо часто використовуються похідні прийменники **«протягом», «відповідно до...», «згідно з...», «у результаті», «на відміну від...», «поряд з...», «у зв'язку з...»** та ін.

Безособові, неозначено-особові речення в тексті наукових робіт вживаються при описі фактів, явищ та процесів. Називні речення використовуються в назвах

розділів, підрозділів і пунктів, у підписах під рисунками, діаграмами, ілюстраціями.

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу, що можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень («за повідомленням», «за відомостями», «як свідчить», «на думку», «за даними», «на нашу думку» та ін.).

При згадуванні в тесті прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем.

Діловий і конкретний характер опису явищ, які вивчаються, майже повністю виключає емоційно забарвлені слова та вигуки. Так, експерименти описуються звичайно за допомогою особових дієслівних форм на -но і -то (**одержано, вирішено, проаналізовано** та ін.).

Стиль писемної наукової мови — це **безособовий монолог**. Тому виклад звичайно ведеться від третьої особи. Стало неписаним правилом у роботі замість «я» використовувати «ми». Ставши фактом наукової мови, займенник «ми» зумовив цілу низку нових похідних словосполучень, наприклад, «на нашу думку». Проте нагромадження в тексті займенника «ми» справляє малоприємне враження. Тому автори наукових праць використовують й інші звороти без цього займенника, зокрема конструкції з неозначено-особовими реченнями. Аналогічну функцію виконує речення з безособовими дієприслівними формами на **-но і -то** («**Розроблено комплексний підхід до вивчення...**»).

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ РОБОТИ, РИСУНКІВ І ТАБЛИЦЬ

Остаточний варіант курсової роботи, як і кваліфікаційної, готують в електронному варіанті й друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм). Текст друкують через 1,5 (півтора) міжрядкові інтервали, з використанням шрифтів текстового редактора Word розміру 14 (як правило, Times New Roman), відступом для абзацу 1 см, вирівнюванням за шириною рамки, без включення автоматичних переносів. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору (при написанні формул і для графічних рисунків використовують чорнила або пасту тільки чорного кольору).

Відступи на сторінці: зверху та знизу – 20 мм, зліва – 30 мм, справа – 10 мм. Список використаних джерел і додатки не входять до основного змісту курсової роботи.

Текст роботи повинен бути вчитаним (не містити граматичних, орфографічних і друкарських помилок). Редагування тексту, узгодженого з науковим керівником за змістом, проводить сам автор.

Допускається виправлення не більше двох помилок на сторінці (шляхом підчищення або зафарбування білою фарбою), інакше її слід передрукувати.

Назви заголовків у змісті й тексті роботи повинні повністю співпадати. Заголовки основних структурних частин курсової роботи (ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ ..., ВИСНОВКИ, ДОДАТКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ) у тексті друкують великими літерами, симетрично до центру сторінки (а в змісті — за зразком, *див. додаток Б*).

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої заголовної – великої), з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовків не ставлять (якщо заголовок складається з двох речень, то їх розділяють крапкою). Відстань між заголовками основних структурних частин роботи (**ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ ..., ВИСНОВКИ, ДОДАТКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**) та текстом повинна становити 3–4 інтервали. Усі заголовки в тексті роботи слід виділяти напівжирним шрифтом. Заголовки пунктів у тексті роботи друкують маленькими літерами (крім першої заголовної) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту, без відступів, з крапкою у кінці.

Кожну велику структурну частину роботи (**ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ ..., ВИСНОВКИ, ДОДАТКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**) треба починати з нової сторінки. Підрозділи починають після 3–4 інтервалів пропуску на тій же сторінці – за логікою викладення тексту, після попереднього підрозділу.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації. На титульному аркуші та другій сторінці, на якій друкується зміст роботи, номер сторінки не ставлять. Усі інші аркуші роботи послідовно нумерують (номер ставиться у верхньому правому куті, без крапки у кінці).

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул, списку джерел здійснюють за допомогою арабських цифр, без знака №.

Звертаємо увагу на правила нумерації розділів, підрозділів, пунктів основної частини роботи. Їх нумерація у текстовій частині роботи повинна бути такою ж, як і в змісті роботи. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять, а потім з нового рядка симетрично до країв сторінки (по центру) дають великими буквами назву розділу. Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Підрозділи роботи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядку підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу теж ставлять крапку, а потім у тому ж рядку дають заголовок підрозділу (слово «підрозділ» не пишуть). Наприклад:

1.1. Наукові підходи до визначення поняття «сільський зелений туризм»

Таблиці та ілюстрації (карти, графіки, схеми, оригінали фотографій) в науково-дослідницькій роботі необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих аркушах включають до загальної нумерації сторінок (ставлять номер у їх верхньому правому куті). Якщо розмір таблиці або ілюстрації більше формату А4, то їх слід розмістити в додатку. Ілюстрації і таблиці на окремому аркушеві слід розміщувати таким чином, щоб їх можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи. Нумерацію ілюстрацій і таблиць можна виділяти курсивом, а їх назви – напівжирним шрифтом (не курсивом).

Усі ілюстрації позначають словом «*Рис. ...*» і нумерують послідовно в межах кожного розділу (виняток становлять ілюстрації додатків, які нумеруються особливим чином). У «Вступі» ілюстрації не розміщують. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації. Номер ілюстрації, її назва (при необхідності – пояснювальні підписи) розміщують безпосередньо під ілюстрацією, посередині відносно неї і країв аркуша (а якщо ілюстрація невелика – то поруч з нею). Наприклад:

Рис. 1.1. Розподіл опитаних про найважливіші для них послуги у сільських садибах, у %
(що означає: перший рисунок першого розділу)

Слід пам'ятати, що кожна ілюстрація повинна відповідати тексту роботи, а текст – відповідати ілюстрації. На ілюстрацію необхідно робити посилання у круглих дужках в кінці речення, у якому вона вперше згадується: (*рис. 1.1*), або використовувати зворот типу: «...як це показано на *рис. 1.1*». Рисунки ілюструють найбільш важливі положення тексту роботи; вони не повинні бути випадковими, пов'язаними з другорядними деталями тексту. Наукова культура зобов'язує давати в кінці назви ілюстрації у квадратних дужках посилання на джерело, якщо ця ілюстрація є запозиченою: [14, с. 231]. На авторські ілюстрації посилання можна не давати (якщо вони раніше не були опубліковані).

Цифровий матеріал і порівняння, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблиця подається після першого згадування про неї в тексті, так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи, або з поворотом за стрілкою годинника.

Таблиці, як і рисунки, нумерують послідовно в межах кожного розділу (за винятком таблиць, поданих у додатках, які нумеруються особливим чином). Номер таблиці складається із номера розділу і порядкового номера таблиці. Їх друкують вище самої таблиці і вирівнюють по правому краю аркуша. Нижче номера, посередині відносно таблиці і країв аркуша жирним шрифтом (не курсивом) дають назву таблиці. Слово «*Таблиця*» і її назва починаються із великої літери. Приклад побудови таблиці:

Таблиця 2.4

Бальнеологічні ресурси курортів Карпатського регіону [15, с. 132]

Типи лікувальних мінеральних вод	Родовища	Запаси вод м ³ /добу
З високим вмістом органічних речовин «Нафтуса»	Трускавецьке, Східницьке	129,0
Розсоли Моршинського типу	Моршинське	79,0
Розсоли Трускавецького типу	Трускавецьке	466,5
Вуглекислі	Голубницьке, Ново полянське, Полянське, Сайминське, Шаянське	2147,6
Вуглекислі миш'яковисті	Гірськотисівське (Кваш)	422,0
Вуглекислі залізисті	Келачинське	501,0

Сульфідні	Великолюбінське, Синякське, Брусницьке	818,0
Інші типи	Трускавецьке, Східницьке, Бориславське, Сколівське, Самбірське	118,0
ВСЬОГО:		4602,8

Заголовок кожної графи таблиці має бути по можливості коротким. Заголовки стовпчиків і рядків таблиці повинні починатися із великих літер, а підзаголовки – або з маленьких (якщо вони складають одне речення із заголовком), або з великих (якщо підзаголовки є самостійними реченнями). Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Стовпчик з порядковим номером рядків до таблиці не включають.

Якщо таблиця має велику кількість рядків, і виникає необхідність її перенесення на наступну сторінку, то назву розміщують тільки над першою частиною таблиці, а на сторінці, де вона продовжується вище неї пишуть: «Продовж. табл. 2.4» (ці слова також вирівнюють по правому краю аркуша).

Таблицю з великою кількістю стовпчиків можна поділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки.

Якщо таблиця є запозиченою, то у квадратних дужках після її назви ставлять номер джерела і сторінки, з якого вона запозичена: [15, с. 132]. На таблицю обов'язкове посилання у круглих дужках у кінці того речення, в якому вона вперше згадується: (табл. 2.4), або використовувати зворот типу: «...як це відображено в табл. 2.4». У повторних посиланнях на ілюстрації і таблиці треба скорочено вказувати слово «дивись», наприклад, (див. табл. 2.4).

5. ПОРАДИ ЩОДО НАПИСАННЯ ТЕКСТУ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ РОБОТИ

Спочатку виконують «чорновий» варіант основної частини курсової роботи, відповідно до попереднього плану. Його написання починають із упорядкування і перегляду бібліографічних карток і виписок. Залежно від наявного матеріалу, коректують план роботи. Далі послідовно пишуть тексти розділів і підрозділів.

Часто перший розділ роботи починається із викладення основних теоретичних положень дослідження (теорій, гіпотез, концепцій, провідних ідей, методики дослідження тощо), характеристики основних етапів розвитку наукової думки за викладеною проблемою, розкриття методів, що застосовувалися при дослідженні.

Кожен розділ висвітлює самостійне завдання роботи, а підрозділ – окремі складові цього завдання. У кінці кожного розділу бажано сформулювати висновки зі стислим (на абзац) викладенням результатів дослідження.

Звернемо вашу увагу на правила цитування та посилання на використані джерела в «чорновому» і кінцевому варіантах курсової роботи.

При написанні «чорнового» варіанту основного тексту роботи радимо після посилань або цитат у квадратних дужках писати [прізвище автора або назву роботи та рік її видання; при цитуванні – сторінки з якої взята цитата]. В

остаточному варіанті виконаної роботи замість цих даних вказують цифру, під якою використана праця подається у списку джерел (наприклад [15], а якщо йдеться про посилання на кілька праць, то [15, 22, 45]). При прямому цитуванні, запозиченні рисунків, формул, таблиць після номера джерела вказується і точна сторінка, з якої взяте запозичення: [15, с. 132]. У випадку прямого цитування, текст цитати без скорочень і будь-яких змін починається і закінчується лапками «...» і вказівкою на сторінку і номер джерела [1, с. 12] після цитати.

Цитати в роботі не повинні траплятися занадто часто.

Слід намагатися викласти думки інших авторів своїми словами. При непрямому цитуванні чи згадці роботи або її автора сторінки не вказують, а записують у квадратних дужках тільки номер джерела. При цьому потрібно бути гранично точним у викладенні думок автора цитованої праці, коректним щодо оцінювання результатів досліджень попередників.

Існують певні традиції у писемній науковій мові (як загальні, так і прийняті в географічній науці). Ви збагнете їх, уважно вчитуючись не тільки у зміст джерел, але й звертаючи увагу на стиль і етикет писемної наукової мови.

Найхарактернішою ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладення матеріалу. Емоційні мовні елементи в наукових роботах застосовувати не прийнято, як не прийнято висловлювати різкі судження щодо наукових позицій інших осіб. Якщо в тексті згадуються персоналії, то їхні ініціали ставляться перед прізвищем (наприклад: І. П. Сидоренко).

Викладення матеріалу слід вести переважно від третьої особи («на нашу думку...», «ми вважаємо ...», «вважаємо за доцільне ...», «звернімо увагу на ...», «перейдемо до розгляду ...», «усе зазначене вище дає підставу зробити висновок про ...»). Речення повинні бути короткими, але логічно завершеними. Складнопідрядних речень слід уникати. У межах кожного абзацу одне речення повинно витікати із попереднього і бути логічно пов'язаним із наступним.

У тексті застосовують тільки загальноновизнані скорочення (г, кг, т, м² тощо).

Після перевірки науковим керівником «чорнового» варіанту основної частини роботи студент вдруге переписує «Вступ» та пише «Висновки» курсової роботи.

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ВИСНОВКІВ РОБОТИ

Висновки у кінці курсової роботи – її обов'язкова структурна частина, в якій даються відповіді на проблеми і завдання, поставлені у «Вступі». Висновки – це не коротка анотація роботи. Це її найважливіші положення, достовірність яких авторові потрібно буде захистити. Тому вони повинні бути повністю аргументованими і доведеними. На початку висновків повинно бути резюме про сучасний стан вирішення проблеми, над якою працював студент. Потім автор розкриває методи вирішення поставленої у роботі проблеми. Кожному сформульованому у «Вступі» завданню повинен відповідати чіткий висновок, який ґрунтується на результатах самостійного дослідження автора. Тому іноді кожен висновок виділяють так, як завдання у вступній частині роботи (дефісом, цифровою нумерацією). При цьому положення, викладені у «Вступі» не повторюються у «Висновках».

Крім відповідей на завдання у «Висновках» вміщують основні практичні результати, одержані в роботі, формулюють рекомендації щодо їх використання.

Отже, вступ і висновки – відповідальні структурні частини дослідження, які слід узгоджувати між собою наприкінці виконання роботи.

7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ

Додатки – не обов’язкова структурна частина курсової роботи. Якщо цього не потребує логіка її виконання, додатків може і не бути.

У додатки виносять значні за обсягом матеріали, а також допоміжні ілюстрації і таблиці, які переобтяжують деталями основний текст роботи, але є додатковими аргументами щодо вирішення проблеми дослідження. Це можуть бути копії документів, таблиці допоміжних цифрових даних, допоміжні ілюстрації. Додатки часто подають як наслідок того, що обсяг уже виконаної курсової роботи більший за рекомендований і його слід дещо скоротити.

Додатки слід розміщувати після списку використаних джерел, на окремому аркуші зазначити слово «ДОДАТКИ», а на наступних сторінках розміщувати їх у порядку посилань на них у тексті роботи. Сторінки, на яких розміщені додатки, продовжують нумерувати послідовно, згідно до загальних вимог.

Самі додатки теж нумерують. Послідовність нумерації додатків зумовлена черговістю появи посилань на них в основному тексті роботи. Кожен додаток починають із нової сторінки. Угорі сторінки посередині рядка друкується слово «Додаток ...» і за ним – велика літера українського алфавіту (А, Б, В, Г), що позначає послідовність додатків. Деякі літери (Г, Є, І, Ї, Й, Ч, Ї) для нумерації додатків не використовують. Нижче номери додатку подається його заголовок, надрукований малими літерами, з великої заголовної, симетрично до тексту сторінки. Якщо додаток містить кілька ілюстрацій або таблиць, то їх нумерація здійснюється у межах кожного додатку. Підписи до рисунків і таблиць роблять за тими ж правилами, що й в основному тексті, але їх нумерація виконується інакше: для рисунків – *рис. А.1; рис. А.2* і т. д.; для таблиць – *таблиця А.1; таблиця А.2* і т. д.

Приклади:

Додаток А Туристичні бренди міст України

Рис. А.1. Туристичний бренд м. Луцьк

Додаток Б

Динаміка чисельності населення районів Полтавської області за 1939-2019 роки

Таблиця Б.1

Глобинський район

Роки переписів	Загальна чисельність	Сільське населення	Міське населення

8. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СКЛАДАННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Є декілька основних способів складання списку використаних джерел. Найпоширеніші з них:

1) **в алфавітному порядку** прізвищ перших авторів або заголовків (для виконання курсових і кваліфікаційних робіт ми рекомендуємо саме цей спосіб);

2) **у порядку черговості появи посилань** у тексті (цей спосіб рекомендований для написання дисертацій).

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією.

Спочатку наводять літературу, видану кирилицею, далі – латиною і мовами з особливою графікою (за алфавітом назв мов – арабською, вірменською, грузинською тощо). Публікації мовами з особливою графікою подають в українській транслітерації або в перекладі українською мовою.

Крім того є певний порядок розташування літературних джерел: нормативні акти (закони, постанови та ін.); книжкові видання; статті в журналах та інших періодичних виданнях; матеріали з Інтернету.

Список використаних джерел наводиться після висновків. Бібліографічний опис (*додаток В*) джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Неточне оформлення списку використаних джерел – одна з помилок, яка часто трапляється в курсових роботах. Тому при опрацюванні джерел (особливо – фондів і з мережі Інтернет) намагайтеся занотовувати на картки їх повне бібліографічне описання. При складанні списку використаних джерел слід подавати всю інформацію, яка є у бібліографічному описі безпосередньо в друкованому творі, або так, як записано в бібліографічних картках каталогів, мовою оригіналу цього твору.

До списку джерел включають тільки ті з них, на які є посилання в тексті курсової роботи. Кожний бібліографічний запис починається з нового рядка.

Остаточний список використаних джерел складають перед написанням «чистового» варіанта науково-дослідницької роботи.

Якщо обрано перший спосіб складання списку, то за допомогою функції «сортування» в меню «Таблиця» комп'ютера спочатку сортують в алфавітному порядку усі джерела, виконані східнослов'янськими мовами (українською, російською, білоруською), потім – іноземними мовами. Увесь складений таким

чином список нумерують послідовно – від номера 1 – до останнього номера в списку джерел.

9. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсових робіт відбувається за встановленим графіком перед комісією у складі керівника та двох-трьох викладачів кафедри у терміни, визначені кафедрою.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- відповіді студента на запитання щодо змісту курсової роботи;
- рішення щодо оцінки роботи;
- виставлення оцінок (відомість, залікова книжка).

Курсова робота попередньо перевіряється на ознаки плагіату. Академічний плагіат – це оприлюднення наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

Курсова робота попередньо оцінюється в балах науковим керівником в аргументованому відзиві (у вигляді таблиці та коментарів до неї), при цьому враховується показник унікальності роботи.

Для отримання позитивної оцінки за курсову роботу студенту необхідно набрати 60 балів і більше за шкалою закладу. Оцінка «відмінно» виставляється за курсову роботу, якщо студент набрав 90 балів і більше; «добре» — від 75 до 89 балів; «задовільно» — від 60 до 74 балів.

До набраної суми додається 5 балів за тези чи матеріали, опубліковані у співавторстві в збірниках студентських наукових праць місцевого рівня; 10 балів – всеукраїнського рівня; 15 балів – міжнародного рівня.

10. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура бакалаврської кваліфікаційної роботи:

1. Титульна сторінка (Додаток Е).
2. ЗМІСТ (Додаток Ж)
3. ВСТУП.
4. Основна частина (*складається переважно з 2-3 розділів, в одному з яких презентовано результати експерименту, практичні рекомендації. Кожен розділ завершується висновками*).
5. ВИСНОВКИ
6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (*бібліографія*).
7. ДОДАТКИ (*за потреби*).
8. Резюме українською мовою (1 стор.).

Оптимальний обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи – 50–70 сторінок.

Попередній захист бакалаврських кваліфікаційних робіт проходить на засіданні випускаючої кафедри не пізніше, ніж за місяць до її захисту на засіданні атестаційної комісії (АК). До попереднього захисту студент повинен мати не зброшурований екземпляр роботи і текст виступу. За його результатами формулюється висновок про рекомендацію кваліфікаційного дослідження до захисту в Екзаменаційній (атестаційній) комісії, про що робиться відповідний запис на титульному аркуші (за підписом завідувача кафедри, зазначенням дати засідання та номера протоколу). За результатами попереднього захисту кафедра рекомендує (з певною оцінкою) або не рекомендує роботу до захисту на засіданні АК. Невчасно подані без поважних причин роботи не можуть бути рекомендовані кафедрою до захисту з оцінкою, вищою ніж «задовільно».

Підставою для недопущення кваліфікаційної роботи до захисту також є встановлені факти академічного плагіату та несамостійності її виконання. За умови встановлення факту академічного плагіату робота вважається такою, що не подана до попереднього захисту

Не пізніше, ніж за тиждень до початку захисту на засіданні АК, студенту необхідно здати секретареві випускаючої кафедри:

– Перший екземпляр завершеної БКР (вичитаної, оформленої згідно вимог, переплетеної). На цьому екземплярі завідувач кафедри виставляє оцінку за попередній захист (якщо робота не пройшла попереднього захисту, то ставиться помітка про те, що кафедра не рекомендує її до захисту).

– Відзив наукового керівника роботи.

– Рецензію фахівця з відповідної галузі науки чи кваліфікованого спеціаліста з цієї ж галузі практичної діяльності, які працюють не на випускаючій кафедрі.

Захист БКР відбувається на відкритому засіданні АК у час і в місці, встановлених відповідно до графіка, затвердженого ректором закладу вищої освіти.

Захист роботи на засіданні АК розпочинається з виступу студента (розрахованого до 10 хвилин). До виступу-захисту кваліфікаційної роботи студент завчасно готує електронну презентацію виступу. Він повинен мати другий екземпляр роботи та текст виступу.

Виступ доцільно розпочинати зі звернення: «Шановний пане голово, шановні члени екзаменаційної комісії, присутні! До Вашої уваги подаються основні положення кваліфікаційної роботи студента (прізвище, ім'я, по батькові) на тему ...».

Далі коротко (5–6 речень) обґрунтовується актуальність дослідження; чітко формулюється проблема, яка в ньому вирішувалася; називається мета, об'єкт і предмет дослідження, указується його теоретична і джерельна база, наголошується на тому, що автор зробив особисто, яка наукова новизна дослідження і де можуть бути застосовані результати проведеного дослідження. Подається коротка інформація про структуру роботи.

Найважливіша частина доповіді – доведення основних висновків, які отримав автор у ході дослідження. Зазвичай доведення відбувається так: формулюється перше завдання дослідження; висновок, до якого дійшов автор у ході виконання цього завдання; наводяться аргументи, які доводять цей висновок (до аргументів належать картосхеми, таблиці, графіки, аналітичні матеріали, порівняння – із

застосуванням певних методів дослідження). У ході доведення доповідач звертається до аудиторії з усними аргументами та демонструючи ілюстрації.

У виступі слід уникати емоційних аспектів і вести мову від третьої особи. Мова доповідача повинна бути грамотною, чіткою і розбірливою, розміреного темпу, з логічними паузами та акцентуванням на ті положення, які автор передусім хоче донести до уваги слухачів. Слідкуйте, щоб тривалість доповіді не перевищувала встановлений на неї час.

Після виступу доповідач заявляє: «Доповідь закінчена. Дякую за увагу і готовий відповісти на ваші запитання».

Далі задаються запитання до студента з боку членів АК та присутніх. Відповіді на ці запитання повинні бути конкретними й аргументованими, але якомога коротшими. Якщо задане питання зовсім не стосується досліджуваної в роботі проблематики, то доповідач має право заявити: «Ця проблема у нашій роботі не досліджувалася». Але ми рекомендуємо давати відповіді на всі запитання, оскільки саме при відповідях студент може показати не тільки вільне володіння матеріалами своєї роботи, але й широку ерудицію та знання географічної науки, а значить і отримати високу оцінку за захист дослідження. Дискусію слід вести коректно, проявляючи повагу до особи, яка задає питання.

Після відповідей студента на запитання члени АК заслуховують відгук наукового керівника (якщо керівник не присутній особисто і не оголошує його сам), зачитуються основні положення рецензій (обов'язково – усі зауваження й побажання, та оцінку рецензента).

За потребою, студент дає відповіді на зауваження рецензента. Прийнято в заключному слові висловлювати подяку за увагу присутнім, а також науковому керівникові, рецензентам і людям, які надавали допомогу в процесі дослідження.

У процесі оцінювання кваліфікаційної роботи АК бере до уваги:

– якість роботи загалом (її творчий характер, уміння автора аналізувати теоретичний матеріал, повноту й вичерпність цього аналізу, достовірність експериментальних даних, рівень узагальнення та обґрунтованість висновків та практичних рекомендацій; апробацію результатів);

– самостійність у дослідженні проблеми;

– якість оформлення роботи (відповідність граматичним і стилістичним нормам, загальним вимогам до оформлення, якість ілюстративного матеріалу);

– рівень презентації студентом роботи (чіткість у формулюванні концептуального апарату, володіння змістом дослідження, обґрунтованість та переконливість висновків, повноту, доказовість та правильність відповідей на поставлені питання, рівень володіння вмінням вести наукову дискусію, культуру мовлення тощо);

– зміст відгуку наукового керівника;

– оцінку рівня поданої до захисту роботи рецензентом.

Кваліфікаційна робота має бути перевірена на плагіат.

Академічним плагіатом є: 1. Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту. 2. Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ

без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту. 3. Відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

Після захисту перший примірник кваліфікаційної роботи передається до бібліотеки університету, другий примірник зберігається протягом 5 років на кафедрі, після чого знищується в установленому порядку. Електронний варіант кваліфікаційної роботи розміщується в електронній бази навчально-дослідницьких робіт студентів Університету.

ДОДАТКИ

Додаток А
Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Факультет історії та географії
Кафедра географії та методики її навчання

Курсова робота

зі спеціальності 242 Туризм

ГЕОПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Виконав: студент IV курсу групи Г- 44
(форма навчання: денна)
Петренко Ф. М.

Керівник: А. ШУКАНОВА

Захищена _____ 20____ р.
з оцінкою
Кількість балів: _____
Значення оцінки _____

Члени комісії:	_____ (підпис)	_____ (прізвище та ініціали)
	_____ (підпис)	_____ (прізвище та ініціали)
	_____ (підпис)	_____ (прізвище та ініціали)

Полтава – 2020 року

Додаток Б
Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	5
1.1. Дефініція поняття «релігійний туризм».....	5
1.2. Ресурси розвитку релігійного туризму.....	8
1.3. Інфраструктура релігійного туризму.....	10
РОЗДІЛ 2. ПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ І ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	12
2.1. Релігійний туризм екскурсійної пізнавальної спрямованості.....	12
2.2. Паломницький туризм і місіонерство.....	15
2.3. Релігійний туризм на Полтавщині.....	20
2.4. Розробка релігійно-паломницького туру (на прикладі християнського туру).....	25
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
ДОДАТКИ.....	32

Додаток В

Форма рецензії на курсову роботу

Рецензія на курсову роботу

зі спеціальності _____

тема: _____

студента (студентки) _____

групи _____, _____ курсу, _____ форми навчання,

Кафедра, на якій виконувалася курсова робота: _____

Критерії оцінювання		Максим. бал	Оцінка керівника
Наявність усіх елементів «Вступу» та правильність їх формулювання: <i>актуальності теми, мети, завдань, об'єкту і предмету, опису методів дослідження тощо</i>		10	
Загальна оцінка рівня складності й науковості роботи (повнота реалізації мети і завдань у змісті розділів роботи)	Рівень	Високий	18-20
		Достатній	15-17
		мінімально достатній	12-14
		недостатній	0-11
Повнота і якість аналізу джерельної бази, культура посилань на використані джерела, якість бібліографічного опису		5	
Структурованість, лаконічність, рівень узагальнення (доцільність співвідношень обсягів окремих розділів роботи, дотримання вимог до загального обсягу роботи тощо)		5	
Достовірність і обґрунтованість висновків, їхня відповідність завданням роботи		5	
Оцінка якості й доцільності використаних ілюстративних матеріалів		5	
Дотримання нормативних вимог щодо оформлення курсової роботи (Розділ 2 Положення про написання і захист курсових, бакалаврських і дипломних кваліфікаційних робіт у ПНПУ імені В. Г. Короленка)		5	
Дотримання графіка виконання роботи, оцінка самостійності її виконання		5	
Загальна оцінка курсової роботи науковим керівником		60	

Аргументований висновок наукового керівника:

Науковий керівник _____ (_____)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«_____» _____ 20__ р.

(на звороті рецензії)

Захист курсової роботи

Критерії оцінювання		<i>Максим. бал</i>	<i>Оцінка комісії</i>
Доповідь студента на захисті курсової роботи	Рівень володіння змістом роботи, повнота розкриття теми	20	
	Чіткість, логічність, послідовність, лаконічність доповіді, наявність унаочнення (за потреби)	10	
Повнота і коректність відповідей студента на поставлені питання		10	
Оцінка за захист курсової роботи		40	
Додаткові бали (наявність публікацій, доповідей на конференціях тощо)		10	

Підсумкова оцінка за курсову роботу:

за 100-бальною шкалою: _____

значення оцінки: _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (підпис) _____ (підпис)
(_____) (_____) (_____)
(прізвище, ініціали) (прізвище, ініціали) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

Додаток Г

Зразок оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголош. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.08.2016).
2. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15 травня 2003 р. №742 –IV. *ВВР України*. 2003. №29. С. 232.
3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.
4. Антоненко І. Я., Мельник І. Л. Сервісні інновації як інструмент ефективного менеджменту туристичних підприємств. *Вісник ДІТБ*. 2013. № 6. С. 39–45.
5. Гаврилюк А. М., Козловський Є. В. Інноваційні аспекти розвитку туристичній галузі в Україні. *Географія та туризм*. 2013. Вип. 24. С. 17–24.
6. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя*, 2015. № 3. С. 20–27. URL:<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf>. (дата звернення: 15.11.2017).
7. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцать лет с экологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.
8. Глобальный этический кодекс туризма (Сантьяго, 1 октября 1999 года). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/983_001#Text
9. Глибовець В. Л. Суспільно-географічні аспекти дослідження міст як центрів туризму (на прикладі Столичного суспільно-географічного району) : автореф. дис. ... канд. геогр. наук. Київ, 2011. 22 с.

10. Гуцол А. В. Інноваційні технології в туризмі : навч. посібник. Сєверодонецьк : ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. 343 с.
11. Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (гол.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. С. 36–37.
12. Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. *Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки: монографія* / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.
13. Ресурсосбережение и энергоэффективность инженерной инфраструктуры урбанизированных территорий и промышленных предприятий: материалы II Международной научно-технической интернет-конференции (2–27 февраля 2016 г., Харьков). Харьков, 2016. 150 с.
14. Слободяник Ю. Б. Сучасний стан обліку розрахунків з постачальниками. *Інноваційно-інвестиційна модель розвитку національної економіки: праці 3 міжнар. наук.-практ. конф.*(Харків, 23 березня 2017 р.). Харків. 2017. С. 322-326.
15. Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2008. С. 185–191.
16. Фінансовий облік 2: навч. посіб. / Н. М. Ткаченко, О. В. Борович, І. Л. Цюцяк, А. Л. Цюцяк; за заг. ред. Н. М. Ткаченко; К. : Алерта, 2014. 456 с.
17. Electrodes of conductive metallic oxides / J. M. Honig et al. Amsterdam: Elsevier, 1980. 260 p.
18. Axak N. Development of multi-agent system of neural network diagnostics and remote monitoring of patient. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2016. Vol. 4, № 9(82). P. 4–11. DOI: 10.15587/1729-4061.2016.75690.

Додаток Д

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел, який наводять у курсовій та кваліфікаційній роботі

Оформлення списку використаних джерел відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. (Інформація та документація)

Один чи більше авторів без редактора

Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Пичугина Т. С., Баранов П. Ю., Пичугин С. А. Модель возведення комплекса объектов (расчет эффективности капитальных вложений). Харьков, 1985. 136 с.

Лусь В. І., Киркач Т. Є., Мандріченко О. Є., Радченко А. О. Практикум з нарисної геометрії: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. 118 с.

Zhovinsky E. Ya., Kryuchenko N. O., Paparyha P. S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Один чи більше авторів із редактором

Воробей П. А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В. К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с.

Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін.; за заг. ред. В. В. Сокурєнка; передм. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2008. С. 185–191.

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.

Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.

Electrodes of conductive metallic oxides / J. M. Honig et al. Amsterdam: Elsevier, 1980. 260 p.

Ресурсосбережение и энергоэффективность инженерной инфраструктуры урбанизированных территорий и промышленных предприятий: материалы II Международной научно-технической интернет-конференции (2–27 февраля 2016 г., Харьков). Харьков, 2016. 150 с.

Багатотомне видання

Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані твори. Київ: Рад. школа, 1983. Т. 1. 480 с.

Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. Т. 2. 784 с.

Франко І. Твори: у 50 т. Т. 45. Київ, 1986. 480 с. 30

Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (гол.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. С. 36–37.

Частина видання

Розділ книги

Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. *Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки*: монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

Стаття в журналі, газеті

Яцків Я. С., Радченко А. І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісник НАН України*. 2012. № 6. С. 62–67.

Мозоль А. П. Злочинність мігрантів (кримінологічна характеристика). *Вісник Університету внутрішніх справ. Серія «Право»*. 1999. Вип. 7. Ч. 2. С. 112–119.

Аврамцев О. Хронограф: події в історії. *Слобідський край*. 2015. 27 січня. С. 8.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціонального проектування, виготовлення і експлуатації машинобудівельних конструкцій*: праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 листопада 2010 р.). Львів, 2010. С. 9–10.

Борисова В. І. Зміст заповіту. *Проблеми цивільного права та процесу*: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О. А. Пушкіна (Харків, 27 травня 2016 р.). Харків: ХНУВС, 2016. С. 20–24.

Електронні ресурси

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Вільчик Т. Б. Відповідальність адвоката перед клієнтом: напрями гармонізації законодавства України до європейських стандартів. *Форум права*. 2016. № 1. С. 30–36. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_7.pdf (дата звернення: 20.09.2016).

Харківський національний університет внутрішніх справ // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Харківський_національний_університет_внутрішніх_с_прав (дата звернення 15.09.2016).

Axak N. Development of multi-agent system of neural network diagnostics and remote monitoring of patient. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2016. Vol. 4, № 9(82). P. 4–11. DOI: 10.15587/1729-4061.2016.75690.

Кожухівський А. Д. Імітаційне моделювання систем масового обслуговування [Електронний ресурс]: практикум / Черкас. держ. технол. ун-т. Електрон. текст, дані. Черкаси, 2009. 1 електрон. опт. диск (CD-R). 31

Дисертації та автореферати

(може бути не вказане місце захисту та повна назва спеціальності)

Черевко П. П. Створення юридичних осіб приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.

Савченко Л. А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 1997. 27 с.

Дутко А. О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.

Закони та інші нормативні документи

Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 26.08.2016).

Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.

Загальна декларація прав людини: прийнята і проголош. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.08.2016).

Архівні документи

Науковий архів Інституту історії України НАН України. Ф. 2. Оп. 3. Спр. 170. № 1. Арк. 5.

Приветственный адрес в честь 50-летия творческой и научно-педагогической работы А.Н. Бекетова от ректора ХИИКСа. *Музейный комплекс Харьков. нац. ун-та гор. хоз-ва им. А.Н. Бекетова*. Осн. Ф. 125. Вх. инв. № 225.

Заява приват-доцента по кафедрі філософії Київського університету П. Светлова від 23.10.1919 про необхідність читання курсу гносеології. *Державний архів м. Києва*. Ф. 16. Оп. 469. Спр. 381. 13 арк.

Стандарти, патенти, препринти, каталоги

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. ГОСТ Р 517721-2001.

Аппаратура радиоэлектронная бытовая. Входные и выходные параметры и типы соединений. Технические требования. М., 2001. 27 с.

Панасюк М.І., Скорбун А.Д., Сплошной Б.М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

Додаток Е

Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Факультет історії та географії

Кафедра географії та методики її навчання

Рекомендовано до захисту

«___» _____ 20__ р.,

протокол № _____

Зав. кафедри _____

(підпис)

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

_____ (тема)

Виконав: студент ___ курсу, групи _____
спеціальності 242 Туризм

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____ (прізвище та ініціали)

Рецензент _____

_____ (прізвище та ініціали)

Захищено _____ 20__ р.

кількість балів: _____

значення оцінки _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Полтава – 20__ року

Додаток Ж
Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ	5
1.1. Наукові підходи до визначення поняття «сільський зелений туризм».....	5
1.2. Соціально-економічне значення сільського зеленого туризму	9
1.3. Специфіка туристичного продукту сільського зеленого туризму	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ТА ЙОГО КАТЕГОРИЗАЦІЇ	21
2.1. Сільський зелений туризм в країнах Північної Європи	21
2.2. Особливості розвитку сільського зеленого туризму в країнах Західної Європи	25
2.3. Досвід організації сільського зеленого туризму в країнах Центральної та Південної Європи.....	31
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА ПОЛТАВЩИНІ	36
3.1. Передумови для розвитку сільського зеленого туризму в області	36
3.2. Стан і проблеми діючих сільських садиб області	41
3.3. Бізнес-проект садиби зеленого туризму	48
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ.....	61
Резюме	

Додаток 3

Форма відгуку наукового керівника на кваліфікаційну роботу

Відгук наукового керівника

про кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня _____

(бакалавр, магістр – вказати)

зі спеціальності _____
(шифр і назва спеціальності)

тема: _____

студента(ки) _____ курсу, групи _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка наукового керівника
Обґрунтування актуальності проблеми, коректність визначення мети і завдань, виділення об'єкта і предмета дослідження тощо	5	
Відповідність змісту роботи обраній темі. Повнота розробки проблеми в цілому та окремих її аспектів	10	
Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, обґрунтованість і доказовість висновків	5	
Значення результатів роботи, її апробація (за наявності)	5	
Відповідність дослідження нормативним вимогам	5	
Організованість, сумлінність, відповідальність; творчий підхід і самостійність при написанні роботи; дотримання графіка роботи; рівень теоретичної та професійної підготовки студента, його здатність до самостійної професійної діяльності за фахом	10	
Загальна кількість балів	40	

Аргументований висновок:

В аргументованому висновку науковий керівник визначає:

1. Актуальність теми.
2. Відповідність змісту роботи обраній темі.
3. Рівень повноти розробки питань і окремих проблем.
4. Рівень теоретичної та професійної підготовки студента, його здатність до самостійної професійної діяльності за фахом.
5. Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, уміння робити обґрунтовані висновки.
6. Характеристику студента (дисциплінованість, наполегливість, організованість, підготовленість, дотримання графіка роботи, зацікавленість проблемою дослідження тощо).
7. Важливість наслідків роботи та запропонованих рекомендацій.
8. Дані про апробацію (за наявності).
9. Відповідність дослідження встановленим вимогам.

Науковий керівник _____ (_____)
(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

Додаток К

Орієнтовна схема рецензії на кваліфікаційну роботу

Рецензія укладається в довільній формі і подається до захисту роботи Екзаменаційній (атестаційній) комісії.

Рецензія

на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня _____
(бакалавр, магістр – вказати)
зі спеціальності _____

_____ (шифр і назва спеціальності)

тема: _____

студента(ки) _____ курсу, групи _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

У рецензії зазначаються:

9. Актуальність теми.
10. Теоретична (за наявності) і практична цінність.
11. Коротка характеристика роботи за розділами.
12. Оцінка методики дослідження, обробки матеріалів.
13. Доказовість висновків.
14. Наявність у роботі певних рекомендацій та їхнє обґрунтування.
15. Наявність та якість апробації матеріалів.
16. Позитивні моменти і недоліки роботи.
17. Якість оформлення.
18. Загальний висновок та оцінка роботи за чотирибальною якісною шкалою.

(Дата і підпис рецензента із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання)

Рецензент

_____ (науковий ступінь, учене звання, посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 20__ р.

Додаток Л

Відомість оцінювання кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня _____
(бакалавр, магістр – вказати)
зі спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

тема: _____

студента(ки) _____ курсу, групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>	<i>Отримані бали</i>
Загальна оцінка кваліфікаційної роботи науковим керівником, зафіксована у його відгуку	40	
Загальна оцінка кваліфікаційної роботи рецензентом (згідно з рецензією) («відмінно» - 20 балів, «добре» - 16 балів, «задовільно» - 12 балів, «незадовільно» - 7 балів)	20	
Оцінка за захист кваліфікаційної роботи (проекту) <u>Критерії:</u> <ul style="list-style-type: none">- рівень володіння змістом роботи, повнота розкриття її у доповіді;- повнота відповідей на поставлені питання, уміння вести наукову дискусію;- якість презентації роботи	15 15 10	

Підсумкова оцінка:

за 100-бальною шкалою: _____

значення оцінки: _____

Голова

Екзаменаційної комісії

_____ (_____)

Члени

Екзаменаційної комісії

_____ (_____)

_____ (_____)

_____ (_____)

_____ (_____)

« ____ » _____ 201__ р.

* Відомість оцінювання кваліфікаційної роботи (проекту) разом із рецензією і відгуком наукового керівника зберігається у кваліфікаційній роботі (проекті)

Додаток М

Форма засвідчення студентом - автором дослідження відсутності академічного плагіату в його кваліфікаційній роботі

Я, студент(ка) Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка _____,
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

автор (ка) кваліфікаційної роботи « _____ »
(тема кваліфікаційної роботи)

на здобуття освітнього ступеня « _____ » зі спеціальності
_____ (бакалавр,/магістр)

_____ ,
(шифр і назва спеціальності)

Поінформований(а) щодо вимог академічного етосу та відповідальності за академічний плагіат і засвідчую відсутність академічного плагіату в моєму дослідженні.

Дата

_____ (Підпис)

Цей запис автор робить власноруч на звороті останньої сторінки зшитой кваліфікаційної роботи.